C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr.21rji-1507/24 Judecătoria Orhei sediul Rezina
1-22083264-03-21rji-25102024 Judecător I.Parii

D E C I Z I E
În numele Legii
23 ianuarie 2025

Colegiul penal al Curţii de Apel Nord,
având în componenţa sa:
Preşedintele şedinţei de judecată Ion Talpa
Judecători Ghenadie Liulca, Oxana Mironov

a judecat în lipsa părților, în ordine de recurs, recursurile declarate de către directorul Penitenciarului nr.17 Rezina, Veaceslav Dascal și de către avocatul Șova Ion în interesele condamnatului Bejan Serghei, împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 18.05.2023, prin care a fost respins demersul administrației Penitenciarului nr.17 Rezina cu privire la aplicarea în privința condamnatului **Bejan Serghei** a prevederilor Legii nr.243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Ținând cont de argumentele recursurilor, materialele cauzei prezentate instanței, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă:

La 13.06.2022, în adresa Judecătoriei Orhei sediul Rezina, a parvenit spre examinare demersul Penitenciarului nr.17 Rezina, privind aplicarea prevederilor Legii 243/2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenţei Republicii Moldova, în privința condamnatului la pedeapsa detenției pe viață Bejan Serghei.

Reprezentantul Instituţiei Penitenciare nr.17 Rezina, a solicitat admiterea demersului, din motiv că condamnatul întruneşte condiţiile necesare prevăzute de art.7 alin.(1) lit.d) a Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24.12.2021.

Astfel, condamnatul, fiind evaluat de comisia specială din cadrul P-17 Rezina, s-a stabilit că a realizat programul individual de executare a pedepsei, este caracterizat pozitiv și prezintă risc de recidivă redus, solicitând comutarea pedepsei detenția pe viață, cu 30 ani închisoare.

La data de 29.08.2022 avocatul Ion Șova, a depus o cerere în interesele condamnatului Bejan Serghei privind aplicarea prevederilor art.6 alin.(1) lit. a) al Legii 243/2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenţei Republicii Moldova şi a solicitat de a fi admisă.

A notat, că condamnatul a avut o singură sancțiune disciplinară aplicată în anul 1995, însă începând cu anul 2010 și până la moment are peste 30 de stimulări. Condamnatul a realizat programul individual de executare a pedepsei penale, a participat la diverse activități organizate de penitenciar, fapt ce denotă că ultimul pe perioada detenției a avut un comportament cuviincios. Condamnatul față de personalul penitenciarului are un comportament corect și adecvat, executând efectiv 25 ani de închisoare.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 18.05.2023 s-au respins ca neîntemeiate demersul Penitenciarului nr. 17 Rezina, privind aplicarea prevederilor art. 7 alin. (1) lit. d) al Legii 243/2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenţei Republicii Moldova, în privința condamnatului la pedeapsa detenției pe viață Bejan Serghei și cererea avocatului Șova Ion privind aplicarea prevederilor art. 6 alin. (1) lit. a) al Legii 243/2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenţei Republicii Moldova, în privința condamnatului la pedeapsa detenției pe viață Bejan Serghei.

Încheierea în cauză a fost contestată cu recurs de către directorul Penitenciarului nr.17 Rezina, Veaceslav Dascal, solicitându-se admiterea recursului, anularea încheierii, adoptarea unei noi hotărârii prin care să fie admis demersul Penitenciarului nr.17-Rezina cu aplicarea în privința condamnatului la detenţiune pe viaţă Bejan Serghei, a dispozițiilor alin.(1) lit.d) al art.7 din Legea nr. 243/2021.

În susținerea poziției a indicat, că la comisia Penitenciarului nr.l7-Rezina, la data de 30.05.2022, s-a decis că condamnatul la detenţiune pe viaţă Bejan Serghei, întruneşte condiţiile statuate la art.1 al Legii nr. 243/2021, fiind acceptată cererea condamnatului şi s-a dispus înaintare către Judecătoriei Orhei sediul Rezina de către administrația Penitenciarului nr.17-Rezina, demers în vederea examinării posibilităţii aplicării în privinţa acestuia a dispoziţiilor alin.(1) lit. d) al art.7 din Legea nr. 243/2021, privind comutarea pedepsei la 30 ani de închisoare.

A precizat, că la baza înaintării demersului respectiv a statuat faptul, că condamnatul la detenţiune pe viaţă Bejan Serghei, întruneşte condiţiile prevăzute de art.1 al Legii nr.243/2021 şi anume în calitate de condamnat se caracteriza pozitiv şi fiind evaluat psihologic de către psihologul, care este şi membru al comisiei speciale din cadrul instituţiei penitenciare, care a constatat că deţinutul nominalizat prezintă *„risc de recidivă redus*”.

Menționează, că reprezentantul penitenciarului a prezentat un şir de materiale şi acte probatorii privind constatările comisiei speciale din cadrul Penitenciarului nr.17-Rezina în vederea admiterii demersului înaintat, pe care instanță a neglijat să le dea o apreciere, catalogând per ansamblu că informația ce nu justifică întrunirea condițiilor stabilite întru aplicarea actului de clemență faţă de condamnatul la detenţiune pe viaţă Bejan Serghei.

Consideră, că instanța de judecată nu este în drept să efectueze ingerința în activitatea comisiei speciale din cadrul Penitenciarului nr.17 Rezina, deoarece în conformitate cu pct.52 al Ordinului Ministerului Justiţiei nr.44 din 18.02.2022 „Cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate”, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenţei Republicii Moldova, comisia specială este în drept să aprobe raportului de evaluare a condamnatului, evaluarea psihologică privind riscul de recidivă în privinţa condamnatului evaluat.

Cerere de recurs a depus și avocatul Șova Ion în interesele condamnatului Bejan Serghei solicitând admiterea recursului, casarea încheierii, rejudecarea cauzei și adoptarea unei noi hotărârii prin care să fie admis demersul Penitenciarului nr.17-Rezina cu aplicarea dispoziţiilor alin.(1) lit.d) al art.7 din Legea nr.243/2021, cu comutarea pedepsei detenției pe viață în 30 ani închisoare.

În susținerea poziției a indicat, că instanța de fond a ignorat evaluarea psihologică în privinţa riscului de recidivă a condamnatului Bejan Serghei, fără a solicita careva explicaţii referitoare la temeinicia şi veridicitatea evaluării psihologice, or la demersul înaintat de administrația instituției penitenciare au fost anexate probe obiective în confirmarea riscului de recidivă redus.

Conform prevederilor art.447 alin.(1,2) CPP, (1) *Recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. (2) Instanța de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părţilor la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.*

În respectarea prevederilor sus menționate, Colegiul penal a comunicat părților despre dreptul de a depune o referință.

La data de 10.12.2024 avocatul Șova Ion în interesele condamnatului Bejan Serghei a depus referință menționând, că instanța de fond în mod nejustificat a stabilit prezenţa riscului sporit de recidivă la condamnatul Bejan Serghei, bazându-se strict pe *”modul de comitere a infracțiunilor pentru care acesta ispășește pedeapsa la moment”*, or, evaluarea deţinutului cu risc redus de recidivă, fiind prioritatea psihologului instituţiei penitenciare.

Deţinutul Bejan Serghei, pe lângă faptul că a fost caracterizat pozitiv şi evaluat cu un risc redus de recidivă, a achitat prejudiciul stabilit prin sentinţa de condamnare, în anul 2019, a obţinut calificarea de ”tencuitor”, actualmente prestează muncă remunerată în beneficiul ÎS Russca, a fost ales în calitate de

diacon de către membrii cultului religios Biserica Creştină Adventistă de Ziua a Șaptea din cadrul Penitenciarului nr.17-Rezina, dispune de loc de trai, are perspective de a fi angajat în câmpul muncii la SRL ”Certicus”.

Verificând argumentele recursurilor în raport cu materialele prezentate instanței și prevederile legii și ținând cont de poziția apărării expusă în referință, Colegiul penal a ajuns la concluzia, că cererile de recurs urmează a fi admise, cu casarea încheierii contestate și pronunțarea unei noi hotărâri, în temeiul dispoziției art.449 alin.(1) pct.2) lit.b) CPP, conform căreia judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: ... *admite recursul, casând hotărârea, parțial sau integral, şi ia una din următoarele soluții: ... rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri*.

Pentru a pronunța soluția, Colegiul penal indică, că potrivit art.469 CPP, la executarea pedepsei, instanţa de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărâri, şi anume: 1) liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen (art.91 din Codul penal); 2) înlocuirea părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă (art.92 din Codul penal); 3) liberarea de la executarea pedepsei penale a persoanelor grav bolnave (art.95 din Codul penal); 4) amânarea executării pedepsei pentru femeile gravide şi persoanele care au copii în vârstă de până la 8 ani (art.96 din Codul penal), anularea amânării executării pedepsei de către acestea, liberarea lor de pedeapsă, înlocuirea pedepsei sau trimiterea pentru executare a pedepsei neexecutate; 5) reabilitarea judecătorească (art.472^2 din Codul penal); 6) schimbarea categoriei penitenciarului (art.72 din Codul penal); 7) înlocuirea amenzii cu muncă neremunerată în folosul comunității sau închisoare (art.64 din Codul penal); 8) înlocuirea muncii neremunerate în folosul comunității cu închisoare (art.67 din Codul penal); 9) anularea condamnării cu suspendarea condiționată a executării pedepsei sau, după caz, a liberării condiționate de pedeapsă înainte de termen, cu trimiterea condamnatului pentru executarea pedepsei neexecutate (art.90 şi 91 din Codul penal); 10) căutarea persoanelor condamnate care se ascund de organele care pun în executare pedeapsa; 11) executarea sentinței în cazul existenței altor hotărâri neexecutate, dacă aceasta nu a fost soluționată la adoptarea ultimei hotărâri; 12) computarea arestării preventive sau a arestării la domiciliu, dacă aceasta nu a fost soluționată la adoptarea hotărârii de condamnare; 13) prelungirea, schimbarea sau încetarea aplicării măsurii de constrângere cu caracter medical alienaţilor (art.10^1 din Codul penal); 13^1) internarea forţată într-o instituţie ftiziopneumologică (art.96^1 din Codul penal); 14) liberarea de pedeapsă sau uşurarea pedepsei în temeiul adoptării unei legi care are efect retroactiv ori ameliorarea, în alt mod, a situaţiei (art.10 şi 10^1 din Codul penal), precum şi excluderii din hotărârea de condamnare a unor capete de acuzare dacă persoana condamnată a fost extrădată; 15) liberarea de pedeapsă în temeiul actului amnistiei sau stingerea executării

pedepsei (art.295 din Codul de executare); 16) liberarea de executare a pedepsei în legătură cu expirarea termenelor de prescripție ale executării sentinței de condamnare (art.97 din Codul penal); 17) explicarea suspiciunilor sau neclarităților care apar la punerea în executare a pedepselor; 17[1]) constatarea condițiilor de detenție a condamnaților; 18) alte chestiuni prevăzute de lege care apar în procesul executării pedepselor de către condamnați.

Conform art.107 alin.(1) Codul penal, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.

Potrivit art.272 alin.(1) Codul de executare, în cazul amnistiei, în temeiul art.107 din Codul penal, care liberează condamnatul de executarea în continuare a pedepsei, fie reduce pedeapsa sau o comută, instituţiile şi organele care asigură executarea categoriei respective de pedeapsă examinează aplicabilitatea actului de clemenţă fiecărui condamnat şi, după caz, cu acordul condamnatului, înaintează un demers instanţei de judecată competente conform art.470 din Codul de procedură penală. La demers se anexează dosarul personal al condamnatului, dovezile motivelor de fapt şi de drept invocate. Demersul se judecă în condiţiile Codului de procedură penală.

În sensul prevederilor legale enunțate, amnistia reprezintă o cauză care stinge raportul penal de conflict sub aspectul pedepsei, ce constă în actul de clemență al legiuitorului care, din rațiuni de politică penală sau socială, renunță la dreptul de a aplica sancțiuni de drept penal persoanelor care au comis anumite infracțiuni.

Justificarea aplicării unui act de clemenţă, cum este amnistia, prin care persoanele, ce au comis infracţiuni, sunt liberate de răspundere şi pedeapsă penală, necesită evaluarea unui şir de factori cum ar fi: impactul pe care îl va produce asupra societăţii, componenţele de infracţiune şi categoriile de persoane în privinţa cărora urmează să se extindă actul dat, structura populaţiei penitenciare, efectul pe care îl va produce asupra numărului populaţiei penitenciare, frecvenţa aplicării unor asemenea acte şi raţionalitatea aplicării actului respectiv la momentul dat.

La data de 24 decembrie 2021 a fost adoptată şi la 31 decembrie 2021, a intrat în vigoare Legea nr.243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenţei Republicii Moldova.

În conformitate cu art.1 din Legea nr.243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, prezenta lege se aplică condiţionat şi exclusiv persoanelor bănuite, învinuite şi inculpate, precum şi persoanelor condamnate, care sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei, al perioadei de probaţiune sau al termenului de probă şi sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus, dacă persoanele respective cad sub incidenţa prevederilor art.2–5,

7, 8. Aplicarea amnistiei faţă de persoanele condamnate se decide de comisiile speciale privind aplicarea amnistiei în privinţa persoanelor condamnate (în continuare – comisii speciale), instituite, în acest sens, în cadrul fiecărei instituţii care pune în executare pedeapsa, din reprezentanţi ai Administraţiei Naţionale a Penitenciarelor, ai Inspectoratului Naţional de Probaţiune, precum şi din experţi psihologi judiciari atestaţi. Comisiile speciale se instituie prin ordinul ministrului justiţiei și activează în baza unui regulament-cadru aprobat prin ordinul ministrului justiţiei. În temeiul deciziilor comisiei speciale, instituţia care pune în executare pedeapsa iniţiază demersurile către instanţele de judecată competente privind aplicarea prevederilor prezentei legi. Aplicarea amnistiei faţă de persoanele bănuite, învinuite se decide de procuror, la faza de urmărire penală, iar faţă de persoanele inculpate care cad sub incidenţa art.2 alin.(4) – de instanţa de judecată, la faza de judecare a cauzei. Persoana bănuită, învinuită poate înainta personal sau prin intermediul unui avocat un demers către instanţa de judecată privind examinarea posibilităţii aplicării amnistiei doar dacă a fost refuzată de procuror. Persoana condamnată poate înainta personal sau prin intermediul unui avocat un demers către instanţa de judecată privind examinarea posibilităţii aplicării amnistiei doar dacă a fost refuzată de comisia specială.

Astfel, potrivit înscrisurilor anexate, rezultă că, prin demersul înaintat, Penitenciarul nr.17 – Rezina a solicitat aplicarea în privința condamnatului Bejan Serghei a prevederilor Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia, în legătură aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenţei Republicii Moldova, invocând că, ultimul întrunește condițiile necesare prevăzute de Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței RM.

Colegiul penal relevă, că amnistia reprezintă, în sine o cauză reală de excludere a răspunderii penale, având ca efecte cu privire la toți participanții la săvârșirea infracțiunii, însă, deoarece aceasta este incidentă in rem, și nu in personam, consecințele pot surveni numai dacă sunt îndeplinite anumite condiții personale, iar, prin intermediul prevederilor art.(1) alin.1) din Legea nr.243 din 24.12.2021, legiuitorul indică expres condițiile fără respectarea cărora nu poate fi pusă spre examinare cererea şi anume: *prezentarea dovezilor despre caracteristica pozitivă pe parcursul executării pedepsei, raportul evaluării psihologice că condamnatul care urmează a fi amnistiat prezintă un risc de recidivă mediu sau redus*, or întrunirea acestor condiții urmează a fi stabilită prioritar de către comisia specială, instituită, în acest sens, în cadrul fiecărei instituții care pune în executare pedeapsa.

Cu referire la primul aspect prevăzut de legiuitor, instanța de recurs remarcă, că constatarea comportamentului pozitiv pe parcursul executării pedepsei penale se desprinde ca urmare a resocializării penitenciare a condamnatului, reprezentând, per ansamblu un proces complex, care constă în activităţile socio-educative

desfășurate de personalul penitenciar prin intermediul unui complex de măsuri cu caracter educativ, juridic, social, organizatoric, psihopedagogic etc., activităţi ce sunt aplicate în scopul modificării sistemului lui de valori antisociale având ca scop restabilirea echităţii sociale, corectarea condamnatului, precum şi prevenirea săvârşirii de noi infracţiuni atât de către condamnaţi, cât şi de către alte persoane, numărul de stimulări pe perioada detenției, numărul sancțiunilor disciplinare, numărul de participări în activitățile educative în cadrul penitenciarului, caracteristica din partea membrilor de familie, cunoscuți, rude și prieteni, numărul condamnărilor, situația familială, predispoziția deținutului de a repara prejudiciul moral și material.

Cât privește cel de-al doilea aspect prevăzut de legiuitor privind evaluarea psihologică a condamnatului în scopul stabilirii riscului de recidivă, urmează a fi supuse aprecierii prevederile Regulamentului-Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, care la pct.53, 55, 57 stabilesc că, psihologul din cadrul instituției penitenciare, urmare a parvenirii listei persoanelor care se încadrează în prevederile art. 4, 5, 7 sau 8 din Legea nr.243/2021, în cel mult 10 zile lucrătoare pentru fiecare 10 condamnați, va realiza evaluarea psihologică a acestor persoane în conformitate cu metodologia și fișa de evaluare a riscului de recidivă prevăzute la anexa nr. 6. Rezultatele evaluării riscului de recidivă se prezintă condamnatului pentru informare, fapt consemnat în fișa de evaluare a riscului de recidivă. Fișa de evaluare a riscului de recidivă se prezintă și se argumentează de către psiholog sau consilierul de probațiune în cadrul ședinței comisiei speciale pentru fiecare condamnat în parte.

Conform anexei nr.6 al Regulamentului-Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, rezultă că, prin „risc ridicat de recidivă” se înțelege predominarea factorilor criminogeni ce condiționează o recădere infracțională; „risc mediu de recidivă” – prezența redusă a factorilor criminogeni ce condiționează săvârșirea unei noi infracțiuni, dar prematură pentru diminuarea comportamentelor negative viitoare; „risc redus de recidivă” – prezența redusă sau lipsa factorilor criminogeni ce condiționează săvârșirea unei noi infracțiuni și duc la încetarea comportamentelor negative viitoare”.

Potrivit anexei nr.7 al Regulamentului-Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, rezultă trei categorii a nivelului de recidivă și anume, „scăzut”, „mediu”, „sporit”.

Aici, instanța de recurs menționează că, evaluarea psihologică a condamnatului trebuie să aibă o desfășurare logică, pornind de la identificarea antecedentelor persoanei, vizând atât informații privitoare la condamnările anterioare, cât și la istoria comportamentală a celui evaluat. Urmează identificarea comportamentului infracțional și circumstanțele în care acesta s-a produs: starea

condamnatului până la săvârșirea infracțiunii (vârsta, circumstanțele, acțiunile, gândurile etc.); evaluarea proprie a infracțiunii săvârșite de către condamnat (recunoaște sau nu vina); analiza alternativelor comportamentului infracțional și de ce nu au fost folosite; studierea sferei etico-morale (i-a fost greu să ia decizia, cât de ușor a luat-o, dileme morale), precum și consecințele comportamentului acestuia. În evaluarea personalității condamnatului, este necesar a stabili dacă factorii de risc persistă în continuare.

Raportând materialele cauzei la prevederile legale enunțate mai sus se constată că, acestea nu au fost respectate întocmai de către instanța de fond, ceea ce a dus la nerespectarea întru totul a dreptului condamnatului la un proces echitabil, în sensul că ultimul nu a beneficiat în deplină măsură de o argumentare plauzibilă a soluției de respingere a cerințelor înaintate de către Penitenciarul nr.17 Rezina privind aplicarea prevederilor art.7 alin.(1) lit.d) al Legii 243/2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenţei Republicii Moldova.

Colegiul penal reține, că Comisia specială a Penitenciarului nr. 17, în şedinţa din 30.05.2022, a decis de a înainta demers cu privire la aplicarea actului de amnistie, art.7 al.1 lit.d) din Legea nr.243/21 faţă de condamnatul Bejan Serghei, drept motiv servind *caracteristica pozitivă* a condamnatului pe parcursul executării pedepsei, iar conform fișei de evaluare a riscului de recidivă, *riscul de recidivă este redus*.

Potrivit anexei nr.6 la Regulamentul-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, aprobat prin ordinul MJ nr.44 din 18-02-2022, riscul redus de recidivă semnifică – *prezența redusă sau lipsa factorilor criminogeni ce condiționează săvârşirea unei noi infracțiuni şi duc la încetarea comportamentelor negative viitoare.*

Potrivit certificatului privind sancțiunile și stimulările aplicate condamnatului pe parcursul detenției, *Bejan Serghei a fost sancționat disciplinar doar o singură dată, ultima dată fiind sancționat în anul 1995*, fiind stimulat de 36 ori, ultima stimulare fiind în anul 2023, iar potrivit raportului privind realizarea programului individual de executare a pedepsei, Bejan Serghei a realizat programul individual de executare a pedepsei, are un comportament pozitiv.

E de menționat și faptul, că condamnatul Bejan Sergiu potrivit titlului executoriu nr.2-69/1995 din data de 19.06.1995 dispune în mod solidar de prejudiciul material în sumă de 93138 lei în beneficiul lui Rodovicov Vladimir, care a fost achitat integral conform dispoziției de plată nr. 227 din 03.05.2022 și nr.195 din 20.04.2022, și de cheltuieli judiciare în sumă de 288 lei, care au fost achitate conform dispoziției de plată nr.189 din 04.04.2019. De asemenea se atestă faptul, că condamnatul Bejan Sergiu a fost angajat în calitate de tencuitor la ÎS ”Russca”, fiind ales în calitate de diacon de către membrii cultului religios Biserica

Creștină Adventistă de Ziua a Șaptea din cadrul Penitenciarului nr.17 Rezina, fiind caracterizat pozitiv de către capelanul acestei biserici (f.d.52).

La caz, evaluarea psihologică a deținutului Bejan Serghei a fost realizată de ofițerul principal al secției reintegrare socială, inspector superior de justiție, Natalia Andriuță (psiholog), rezultatele fiind incluse în Fișa de evaluare a riscului de recidivă anexată la fila 10 a materialului, potrivit cărora, în sarcina lui Bejan Serghei a fost reținut riscul *„redus”,* fiind indicaţi *factori criminogeni*: infracțiunea comisă cu violență și-n grup; iraţionalizarea faptelor şi a consecinţelor în comportamentul infracţional, lipsa empatiei în acțiunile sale criminale, precum şi *factori protectivi*, care prevalează faţă de cei criminogeni, şi anume: lipsa antecedentelor penale, dispune de loc stabil de trai în casa părintească, posedă coeziune şi căldură familiară, are un comportament prosocial, posedă calificare profesională, îşi petrece timpul în mod constructiv, regretă cele săvârşite, etc.

Din fişa de evaluare a riscului de recidivă, este statuat clar care este numărul total al factorilor criminogeni şi protectivi, iar din fişa prezentată instanţei rezultă o analiză detaliată şi o analiză a circumstanţele de fapt ce au dus la adoptarea concluziei de către comisie a evaluatorului, potrivit blanchetei obligatorii - Anexa nr.1 la Metodologia privind evaluarea riscului de recidivă.

Astfel, Colegiul penal conclude, că judecătorul de instrucție eronat a concluzionat asupra respingerii cererii privind aplicarea prevederilor Legii nr. 243 din 24.12.2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenţei Republicii Moldova în privința lui Bejan Serghei, or, la examinarea demersului privind aplicarea amnistiei în condițiile Legii nr.243/2021, instanța de judecată trebuie să pună accentul anume pe comportamentul deținutului și riscului de recidivă, în raport cu actele instituției penitenciare premergătoare concluziei comisiei speciale a Penitenciarului, la caz, nr.17 Rezina. Aplicarea amnistiei în condițiile acestei legi este legată în principal de faptul dacă deținutul, prin comportamentul pe care îl are și riscul de recidivă, este suficient de bine pregătit să fie integrat în societate după ispășirea termenului de 30 ani.

Subsecvent, instanța de recurs evidențiază, că în corespundere cu Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela), adoptată prin Rezoluția Adunării Generale în 17.12.2015, prin prisma regulii 4 subpct.1 , scopurile sentinței privative de libertate sau ale măsurilor similare care privează o persoană de libertate sunt, în primul rând, de a proteja societatea de infracțiuni și de a reduce recidivismul. Scopurile date pot fi atinse doar dacă perioada de detenție este aplicată pentru a asigura, în măsura posibilă, reintegrarea unor atare persoane în societate după eliberare, astfel încât ele să ducă un mod de viață în conformitate cu legea și să se poată întreține. Așadar, de principiu, pedeapsa penală trebuie privită ca un mijloc de reeducare și corectare a deținutului și nicidecum ca o cale de a provoca suferințe psihice și

fizice sau în alt mod de a restricționa drepturile și interesele legitime ale acestuia, decât în limita admisă de standardele de drepturile omului. La modul general, orice restrângere a drepturilor deținuților trebuie să fie condiționată de protejarea drepturilor și intereselor altor persoane, precum și în scopul curmării și prevenirii săvârșirii de infracțiuni, cât și pentru a menține ordinea în instituția penitenciară.

Distinct, în temeiul prevederilor Legii nr.243 din 24.12.2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, instituția actului de clemență urmează a fi privită ca un remediu de identificare a unui echilibru între reticența societății față de posibilitatea liberării din detenție a persoanelor care au ispășit o pedeapsă pentru comiterea unei crime excepțional de grave și dreptul indivizilor la libertate individuală, prin prisma aplicării prevederilor legale naționale și a standardelor internaționale, care garantează că statele nu vor expune persoanele la rele tratamente, mai mult, statele vor întreprinde toate măsurile ca drepturile și libertățile fundamentale ale persoanelor să fie respectate la cel mai înalt nivel. Or, organele statului trebuie să acționeze în intenția de asigurare a statului de drept și nu în intenția a submina drepturile omului din frica personală sau reticența comunității.

Mai mult ca atât, Colegiul penal reiterează că, în considerațiunea Curții Europene a Drepturilor Omului, Curtea a hotărât că a fost încălcat art.3 din Convenție în ceea ce privește pedeapsa detențiunii pe viață aplicată reclamantului, fără posibilitatea acordării liberării condiționate, constatând că, în lipsa unui mecanism de reexaminare, pedeapsa detențiunii pe viață aplicată reclamantului constituia o pedeapsă ireductibilă care constituia un tratament inuman (Ocalan împotriva Turciei (nr. 2), 2014, pct.199-207).

Totodată, Curtea Europeană a Drepturilor Omului nu a constatat nici o încălcare a art. 3 din Convenție (Bodein împotriva Franței, 2014, pct. 53-62), considerând că legislația națională care prevede un mecanism de verificare a pedepselor cu detențiune pe viață, era suficient, având în vedere marja de apreciere lăsată statelor în domeniul justiției penale și al stabilirii pedepselor. Curtea a arătat în special că legislația franceză prevedea efectuarea controlului judiciar cu privire la situația persoanei condamnate și o eventuală modificare a pedepsei după 30 de ani de închisoare. Curtea a considerat că un astfel de control, menit să evalueze periculozitatea persoanei private de libertate și să analizeze modul în care s-a schimbat comportamentul acesteia în timpul executării pedepsei, excludea orice incertitudine cu privire la existența unei „perspective de punere în libertate” încă de la începutul executării pedepsei.

E de reținut și faptul, că potrivit pct.37, 39 din decizia Curții Constituționale, referitor la argumentul autorului sesizării care susține că posibilitatea comutării pedepsei persoanelor condamnate la detenție pe viață contravine obligațiilor

pozitive ale statului, care decurg din articolul 24 din Constituție și din articolele 2 și 3 din Convenție, Curtea reține că dispozițiile articolului 7 alin. (1) lit. d) din Legea privind amnistia nu stabilesc, la modul general, un mecanism care ar elibera imediat din închisoare persoanele condamnate la detenție pe viață și, prin urmare, ar conduce la impunitate. Dimpotrivă, comutarea pedepsei detenției pe viață cu pedeapsa 30 de ani de închisoare nu este aplicabilă în mod automat tuturor condamnaților la detenție pe viață. Curtea reamintește că pentru a beneficia de comutare conform art.7 alin.(1) lit.d) din Lege, condamnatul trebuie să fie caracterizat pozitiv pe parcursul executării pedepsei și să fie evaluat psihologic ca prezentând un risc de recidivă mediu sau redus (art.1 alin.(1) din Lege). Așadar, pornind de la cele expuse supra, în analiza ei cu caracter abstract, Curtea menționează că semnificația textelor contestate din Legea privind amnistia poate fi dedusă de către instanțele judecătorești, în fiecare caz particular, prin folosirea regulilor de interpretare și de aplicare sistemică a întregii Legi, a legislației penale substanțiale, precum și a standardelor internaționale în materia amnistiei.

În contextul celor relevate, instanța de recurs reține, că încheierea contestată este bazată pe o apreciere superficială, unilaterală și neobiectivă a circumstanțelor cauzei, fără a da o apreciere obiectivă probelor și, prin urmare concluzia instanței este neîntemeiată, or instanța de fond urma să verifice și să statueze asupra tuturor cerințelor de fapt invocate, dar şi să le supună cercetării prin prisma circumstanțelor cauzei, având în vedere normele de drept aplicabile la caz, pronunțându-se asupra acestora prin actul procesual adoptat.

În acest sens, Colegiul penal reține, că soluționând demersul în cauză, instanța de fond a menționat, că apreciază critic concluzia Comisiei expusă în raportul de evaluare, potrivit căreia condamnatul Bejan Serghei a fost apreciat cu risc de recidivă redus, *deşi invocând acordul cu caracterizarea pozitivă a acestuia.*

Analizând aprecierile și concluziile judecătorului de instrucție în suportul soluției pe care acesta a adoptat-o pe marginea demersului cu privire la aplicarea actului amnistiei, Colegiul penal le consideră eronate.

Colegiul penal consideră, *că instanța fără vreun temei a tratat dubios concluzia Comisiei Speciale a Penitenciarului nr.17 Rezina cu privire la riscul redus de recidivă reținut în sarcina condamnatului Bejan Serghei*.

Colegiul penal reține, că potrivit art.(1) alin.(1) al Legii nr.243 din 24.12.2021, cu privire la amnistie în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, prezenta lege se aplică condiționat şi exclusiv persoanelor bănuite, învinuite şi inculpate, precum şi persoanelor condamnate, care sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei, al perioadei de probațiune sau al termenului de probă şi sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus, dacă aceste persoane cad sub incidența prevederilor art.2–5, 7 şi 8.

Având în vedere aceste prevederi se conchide, că întrunirea de către persoanele condamnate (care își execută pedeapsa cu închisoare în instituțiile penitenciare), a condițiilor art.1 alin.(1) din Legea nr.243 din 24.12.2021, cu privire la amnistie în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, *urmează a fi stabilită prioritar de către Comisia Specială instituită în acest sens în cadrul fiecărei instituții care pune în executare pedeapsa*.

Astfel, potrivit art.8 al Regulamentului-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, aprobat prin ordinul Ministerului Justiției nr.44 din 18.02.2022 (în continuare Regulamentul), în calitate de membri ai comisiilor speciale din cadrul instituțiilor penitenciare se desemnează conducătorul subdiviziunii de evidență a deținuților, care are calitatea de secretar, psihologul instituției și juristul instituției. Potrivit pct.53 al Regulamentului, psihologul din cadrul instituției penitenciare, urmare parvenirii listei persoanelor care se încadrează în prevederile art.4,5,7 sau 8 din Legea nr.243/2021, în cel mult 10 zile lucrătoare pentru fiecare 10 condamnați, va realiza evaluarea psihologică a acestor persoane în conformitate cu metodologia și fișa de evaluare a riscului de recidivă prevăzute la anexa nr.6. Potrivit pct.57 al Regulamentului, fișa de evaluare a riscului de recidivă se prezintă și se argumentează de către psiholog sau consilierul de probațiune în cadrul ședinței comisiei speciale pentru fiecare condamnat în parte.

Din fişa de evaluare a riscului de recidivă rezultă că, a fost stabilit riscul de recidivă redus, iar instanța de judecată punând la dubii concluziile psihologului, era în drept să pună în discuția părților oportunitatea invitării în ședință a specialistului-psiholog în vederea elucidării aspectelor necesare, în viziunea instanței, prin prisma „Metodologiei privind evaluarea riscului de recidivă”, or, în cazul în care sunt necesare cunoștințe speciale urmează să se procedeze prin prisma prevederilor art.87 CPP, ulterior dându-se apreciere și plasându-se la baza hotărârii, anume concluziile specialistului care coroborează cu întreg probatoriul administrat.

În același context, Colegiul penal consideră întemeiate și invocările recurenților, privitor la prezența riscului de recidivă redus, or, instanța apreciind că acest risc nu ar corespunde, fiind contrar celor reținute de comisia penitenciarului, reținând, că, citez ”...*riscul de recidivă a condamnatului a fost determinat de instanță reieșind din modul de comitere a infracțiunilor pentru care își ispășește pedeapsa la moment”*, pe când Colegiul penal, contrar statuărilor instanței constată ***factorii criminogeni:*** iraţionalizarea faptelor şi a consecinţelor în comportamentul infracţional, infracţiune săvârşită în grup și lipsa empatiei în acțiunile sale criminale, ***factorii protectivi:*** fără antecedente penale, dispune de loc stabil de trai în casa părintească, este susținut de membrii bisericii adventiste, cât și de familie; are

un comporatment prosocial și o conduită pozitivă; manifestă interes spre schimbare prin realizarea planului de resocializare potrivit nevoilor criminogene (a participat la activităţi psiho-corecţionale de schimbare comportamentală), la proiecte de integrare, la activităţi ocupaţionale, culturale, artistice, religioase, fapt dovedit prin multitudinea de diplome, certificate, posedă calificare profesională căpătată în timpul ispășirii pedepsei, posedă abilităţi de gestionare a emoţiilor, în timpul detenţiei nu a aderat niciodată la acţiuni autodistructive şi distructive, reacţie adecvată la conflict cu relaţii interpersonale optime atât cu deţinuţii, cât şi cu angajaţii, în relaţii interpersonale nu întâmpină greutăţi (fiind plasat cu acelaşi condamnat timp de 16 ani), a prezentat interes prin cereri spre participare la munci remunerate din cadrul penitenciarului, a fost implicat în munci neremunerate în jur de 230 ore, îi pare rău de cele săvârşite şi se căieşte sincer, în conformitate cu raportul de evaluare despre realizarea Programului individual de executare a pedepsei şi comportamentul condamnatului Serghei Bejan.

Condamnatul sus menţionat la moment nu dispune de careva abateri disciplinare, faţă de personalul penitenciarului prezintă un comportament adecvat, nu înjură, nu ameninţă colaboratorii, nu prezintă interes faţă de jocurile de hazard sau consumul de băuturi alcoolice sau alte substanţe narcotice, careva cazuri de auto-agresiune nu s-au înregistrat, pe parcursul executării pedepsei în penitenciar nu a comis altă infracţiune sau careva cazuri de tentativă de evadare, condamnatul Serghei Bejan a depus cerere conform prevederilor art.206 Cod de executare, nu susţine legile şi tradiţiile hoţeşti. La dosar au fost anexate diferite caracteristici.

Astfel, Colegiul penal rezumă, că concluziile instanței în acest sens sunt lipsite de suport.

Potrivit art.7 alin.(1) lit.d) al Legii nr.243 din 24.12.2021, cu privire la amnistie în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, persoanei condamnate la pedeapsa cu închisoare, la data intrării în vigoare a prezentei legi, căreia nu i se pot aplica prevederile art.4–6 i se reduce termenul de pedeapsă sau i se comută pedeapsa după cum urmează: la 30 ani închisoare, dacă este condamnată la detenţiune pe viaţă.

Astfel, circumstanțele reținute în motivarea soluției au fost reapreciate de către judecătorul de instrucție, textul legal aplicat în prezenta speță expres indicând condițiile pentru aplicabilitatea actului de amnistie – caracteristica pozitivă și riscul de recidivă mediu sau *redus*, condiții întrunite de către condamnatul Bejan Serghei.

Circumstanțele menționate în prezenta decizie, în raport cu prevederile legale, indică la aplicabilitatea faţă de condamnatul Bejan Serghei a art.7 alin.(1) lit.d) al Legii nr.243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova și comutarea pedepsei sub formă de detenţiune pe viaţă cu 30 ani închisoare.

Având în vedere motivele expuse mai sus, Colegiul penal consideră că argumentele recurenților și-au găsit deplina confirmare în prezenta speță, fapt care denotă necesitatea admiterii cererilor de recurs, conform cerințelor formulate.

Conducându-se de art.449 alin.(1) pct.1) lit.a) CPP, Colegiul penal,-

D E C I D E :

Recursurile declarate de către directorul Penitenciarului nr.17 Rezina, Veaceslav Dascal și de către avocatul Șova Ion în interesele condamnatului Bejan Serghei, împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 18.05.2023, prin care a fost respins demersul administrației Penitenciarului nr.17 Rezina cu privire la aplicarea în privința condamnatului **Bejan Serghei** a prevederilor Legii nr.243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, se admit, cu casarea încheierii în cauză și pronunțarea unei noi hotărâri.

Se admite demersul administrației Penitenciarului nr.17 Rezina cu privire la aplicarea în privința condamnatului Bejan Serghei a prevederilor Legii nr.243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

În temeiul art.7 alin.(1) lit.d) al Legii nr.243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, se comută lui **Bejan Serghei** *****, a.n.*****, originar și domiciliat în or. Orhei, str.C.Libcneht, 4/2, condamnat prin sentința Curții Supreme de Justiției din 19.06.1995 modificată prin hotărârea Curții Supreme de Justiției din 19.04.2010 menținându-se condamnarea acestuia pe art. 88 pct.4,6,7 CP, dispunându-se reîncadrarea acţiunilor condamnatului de la art. 127 CP (redacția anului 1961) la art. 197 alin.(2) lit.a) CP (redacția anului 2008); de la art.15,123/1 CP (redacția anului 1961) la art.27,186 alin.(5) (redacția anului 2008). În baza art.39 alin.(1) CP (redacția anului 1961), pentru concurs de infracţiuni, prin absorbirea pedepsei mai uşoare de pedeapsa mai gravă i-a fost stabilită pedeapsa definitivă, detenţiune pe viaţă lui Bejan Serghei, pedeapsa sub formă de detențiune pe viață cu 30 (treizeci) ani închisoare.

Asigurarea executării prezentei decizii se pune în sarcina administrației instituției penitenciare în care execută pedeapsa condamnatul Bejan Serghei.

Prezenta decizie este irevocabilă.

Preşedinte de şedinţă: Judecător: Judecător:

Copia corespunde originalului.